

Ei yksin, vaan yhdessä – virtuaaliopintojaksoja rakentamassa

[Junkkari Maarit](#), [Hinkka Risto](#), [Svanberg Eija](#), [Kosonen Katri](#)

12.12.2013 :: [Internet ja ICT](#)

Metatiedot

Nimeke: Ei yksin, vaan yhdessä – virtuaaliopintojaksoja rakentamassa

Tekijä: Junkkari Maarit; Hinkka Risto; Svanberg Eija; Kosonen Katri

Aihe, asiasanat: ammattikorkeakoulut, digitaalinen oppimateriaali, etäopetus, kehittämisprojektit, koulutusteknologia, opettajat, opetusteknologia, projektit, tietokoneavusteinen opetus, tiimityö, verkkokurssit, verkko-opetus, verkko-oppimateriaali, yhteisöllinen oppiminen

Aihe, luokitus: 38.221

Tiivistelmä: Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikössä toteutettiin virtuaaliopintojen kehittämisprojekti (VopKe). Projektiin osallistui suunnittelija sekä eri alojen opettajia. Tavoitteena oli konkreettisesti lisätä virtuaalisesti toteutettavia opintojaksoja uudella yhteistyöhön perustuvalla toimintamallilla. Projektin avulla opettajat pystyivät hyödyntämään kollegoiden näkemykset ja saamaan vertaistukea uuden verkko-opintojakson rakentamisessa.

Projektin tuloksena syntyi virtuaalisesti toteutettuja opintojaksoja, joita on kehitetty edelleen. Opintosuunnitelman mukaisesti ne ovat tulleet osaksi vuosittaista opintojaksotarjontaa. Artikkelissa kuvataan malli, jolla projekti toteutettiin. Malli toimii hyvin ja sitä voi käyttää esimerkkinä, kun halutaan lisätä opintojaksojen verkkototeutuksia.

Julkaisija: Oulun seudun ammattikorkeakoulu, Oamk

Aikamääre: Julkaistu 2013-12-12

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe201312027487>

Kieli: suomi

Suhde: <http://urn.fi/URN:ISSN:1798-2022>, ePooki - Oulun seudun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

Oikeudet: Julkaisu on tekijänoikeussäännösten alainen. Teosta voi lukea ja tulostaa henkilökohtaista käyttöä varten. Käyttö kaupallisiin tarkoituksiin on kielletty.

Näin viittaat tähän julkaisuun

Junkkari, M., Hinkka, R., Svanberg, E. & Kosonen, K. 2013. Ei yksin, vaan yhdessä – virtuaaliopintojaksoja rakentamassa. ePooki. Oulun seudun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 23. Hakupäivä 12.12.2013. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe201312027487> (<http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe201312027487>).

Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikössä on aktiivisesti kehitetty toimintamallia virtuaaliopetukseen. Kehitystyö kannusti uusien menetelmien käyttöönottoon virtuaaliopetuksessa ja tuotti viisi verkko-opintojaksoa. Kehitystyö lisäsi myös oman työn hallintaa ja edisti opettajien yhteisöllisyyttä.

Opettajien välinen yhteistyö

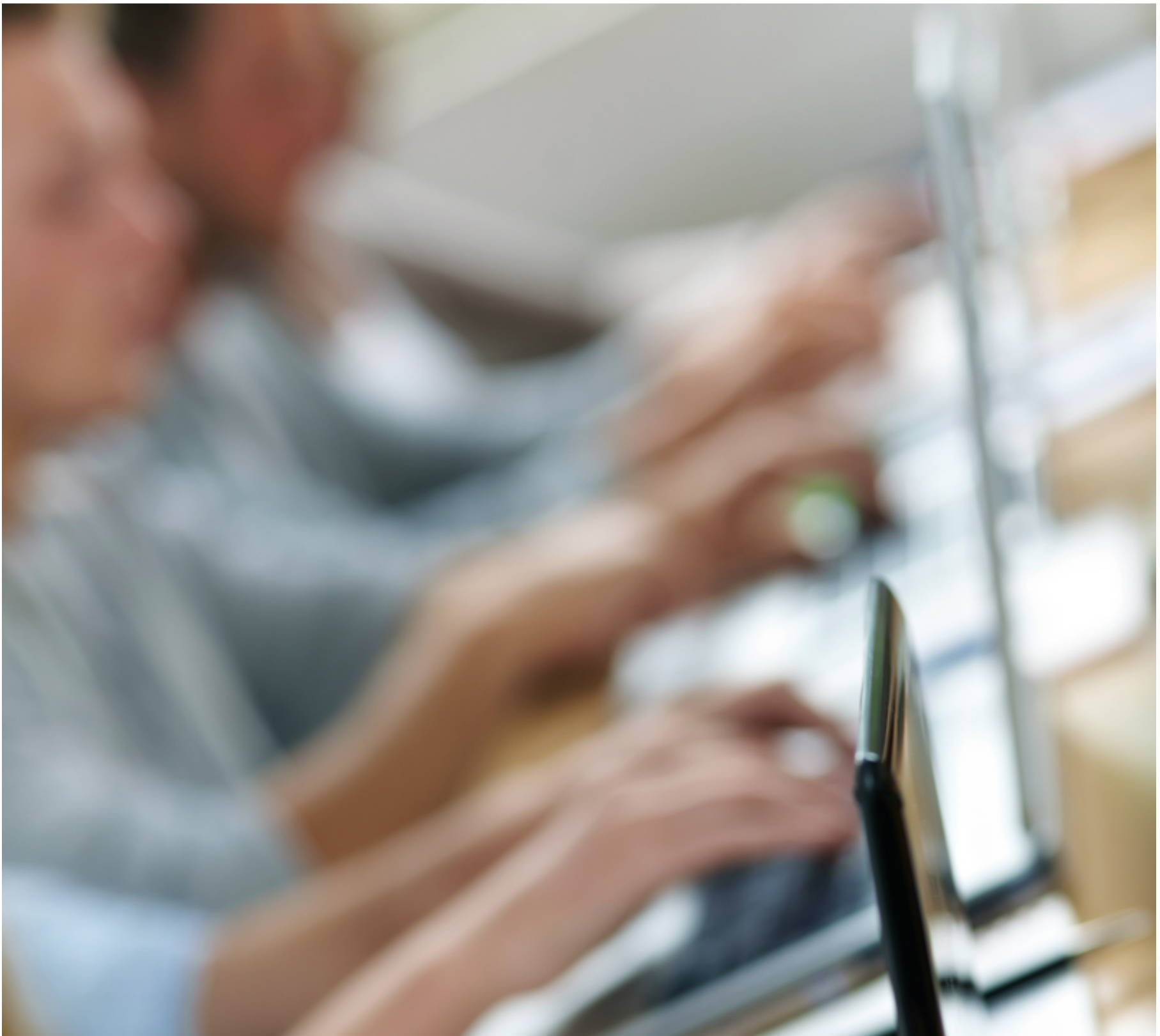
2000-luvulta lähtien opettajan työnkuva on monipuolistunut ja laajentunut oleellisesti kehittämis- sekä työelämäyhteistyön avulla [\[1\]](#) (#cite-text-0-0). Opetustyössä on tapahtunut siirtymistä luokkahuoneesta verkostoihin, koulutusohjelmista projekteihin ja sen vuorovaikutuksellisuus on lisääntynyt sähköisten viestinten ansiosta [\[2\]](#) (#cite-text-0-1). On tärkeää, että koulutusorganisaatio tukee oppimiskulttuurin muutosta sekä uudistamista. Kehittyäkseen

koulutusorganisaatioiden tulisi toimia oppivana organisaationa [\[3\] \(#cite-text-0-2\)](#), jossa korostuu kaikkien jäsenten jatkuva oppiminen [\[4\] \(#cite-text-0-3\)](#).

Työnkuvan ja toimintaympäristön muuttuminen on haastanut opettajat pohtimaan, mitä verkostoituminen ja tiimityö opettajan työssä tarkoittavat. Savonmäen [\[5\] \(#cite-text-0-4\)](#) mukaan ammattikorkeakoulussa opettajien yhteistyöllä ei tarkoiteta pelkästään konkreettista yhteisopettamista, vaan myös muuta yhteistä, tietoista ja tavoitteellista toimintaa, jossa ollaan tai tullaan toisten työstä tietoiseksi.

Yhteis- ja tiimityöstä on toivottu ratkaisua organisaatioiden ja työn kehittämisen haasteisiin. Suuret toiveet perustuvat uskemukseen, jonka mukaan yhteistyöllä voidaan yltää sellaisiin tuloksiin, joita työntekijä ei voi koskaan saavuttaa yksin [\[5\] \(#cite-text-0-4\)](#). Yhteisöllisyys saavutetaan yhteistä toimintaa luomalla ja järjestämällä toiminnalle puitteet paitsi organisatorisella, myös kulttuurisella tasolla. Samalla yhteisöllisen toimintatavan kehittyminen on oppimisen haaste koko ammattikorkeakoulu yhteisölle. [\[6\] \(#cite-text-0-6\)](#)

Savonmäki [\[5\] \(#cite-text-0-4\)](#) on tutkinut opettajien yhteistyökokemuksia ja havainnut kaksi tärkeää ulottuvuutta. Toinen on opettajan omaan työhönsä saama tuki ja toinen opettajan osallistumisaktiivisuus työyhteisön yhteisiin haasteisiin. Auvisen [\[1\] \(#cite-text-0-0\)](#) mukaan päivittäiseen työhön tulee luoda sellaisia toimintoja ja tapoja, jotka auttavat uuden oppimista oman työn tekemisen yhteydessä. Hyvän yhteistyön edellytyksenä on, että kullakin on yksilöllistä osaamista ja toisaalta tuloksellinen yksin tekeminen voi olla seurausta yhteisestä suunnittelusta. Yhteistyö ja kollegiaalinen tuki kuuluvat opettajan työhön esimerkiksi suunniteltaessa opintojaksojen toteutusta yhdessä, vaikka opintojaksot toteutettaisiin erikseen. [\[5\] \(#cite-text-0-4\)](#)





VopKe-projekti

Oulun seudun ammattikorkeakoulun (Oamk) Liiketalouden yksikössä toteutettiin virtuaaliopintojen kehittämisprojekti (VopKe), joka on esimerkki opettajien välisen yhteistyön toteutumisesta oman työn kehittämisessä. Projekti kesti vajaan vuoden ja sen tuloksena syntyi virtuaalisesti toteutettuja opintojaksoja. Kuviossa 1 on kuvattu VopKe-projektin käytännön toteutus. Kuvauksen ovat tehneet projektiin osallistuneet opettajat ja sitä on täydennetty projektin suunnittelijan haastattelulla [\[7\] \(#cite-text-0-10\)](#).

Tavoite

Projektin tavoitteena oli kokeilla uudenlaista toimintamallia opintojaksojen suunnitteluun sekä konkreettisesti lisätä kokonaan verkossa toteutettavien opintojen määrää. Monet opiskelijaryhmät kaipasivat vaihtoehtoisia opiskelutapoja perinteiselle lähiopetukselle.

Lisäksi projektin tavoitteena oli kehittää henkilökunnan tieto- ja viestintätekniikan taitoja. Käytännössä tämä tarkoitti huomion kiinnittämistä erityisesti uusiin sosiaalisen median työkaluihin. Ainoana tuettuna oppimisalustana keväeseen 2011 saakka käytössä ollut Blackboard toimi hyvin pitkälle pelkästään materiaalipankkina.

Projektissa pyrittiin avoimeen ja yhteisölliseen työskentelyyn tietoa sekä asiantuntijuutta jakaen. Tavoitteena oli, että opettajat pystyivät yhdessä miettimään projektin aikana eteen tulevia asioita, hyödyntämään suunnittelutyössä kollegoiden kommentit ja saamaan vertaistukea verkkokurssin rakentamisessa.

Liiketalouden yksikön johtoryhmä hyväksyi VopKe-projektin perustamisen 24.2.2009 ja konkreettinen suunnittelu käynnistyi saman kevään kuluessa.

Mistä lähdettiin liikkeelle

Projektiin osallistui opettajia oikeustieteen, tietojenkäsittelyn, liiketalouden, laskentatoimen ja kielten aloilta ja kullekin resursoitiin projektiin 45 tuntia työaikaa. Suunnittelijan ja opetushenkilökunnan lisäksi projektin toteutusvaiheeseen tuli mukaan projektista opinnäytetyötä tekevä opiskelija.

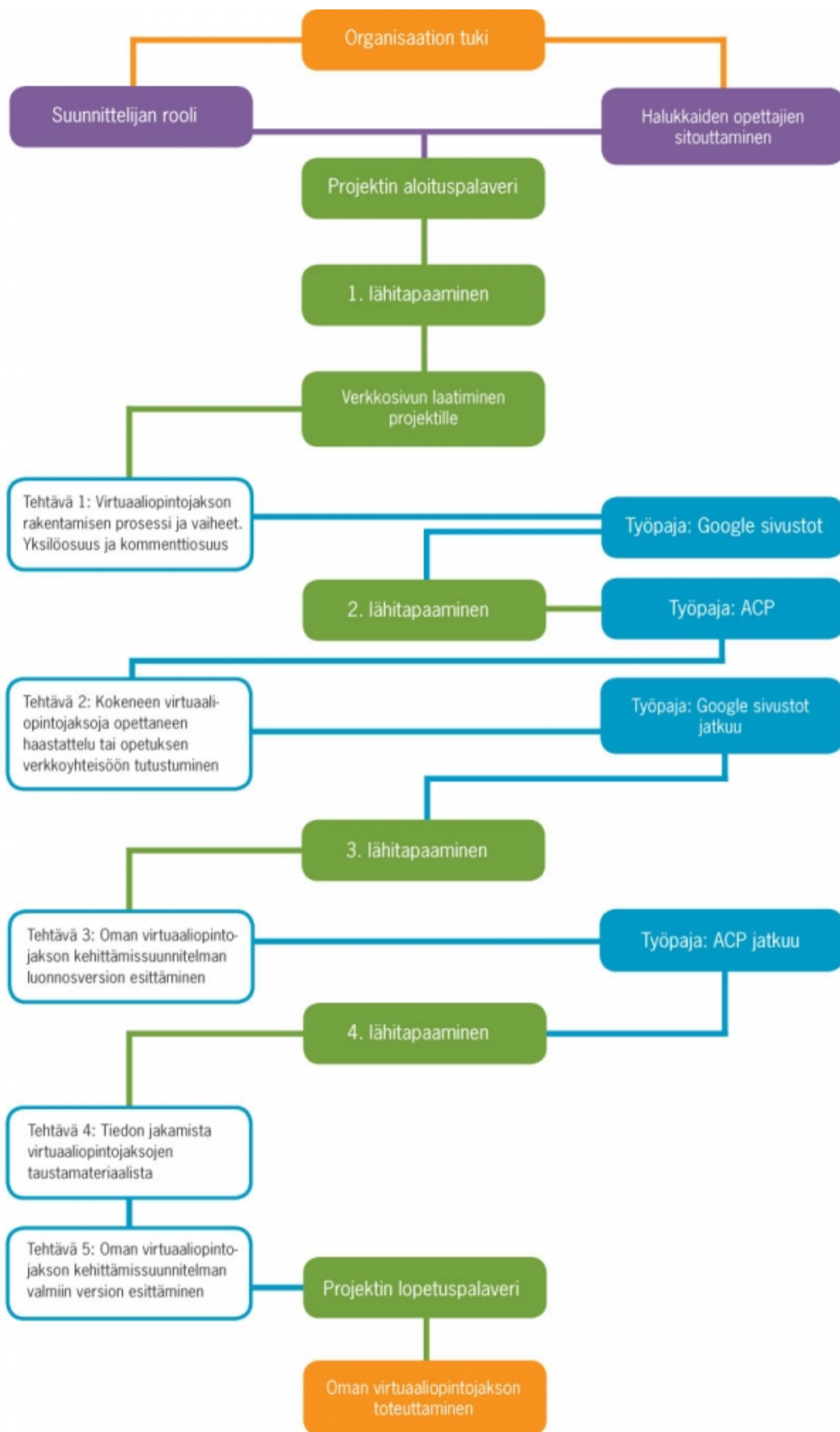
Opettajien osalta VopKe-projekti käynnistyi toukokuussa 2009, jolloin pidettiin aloitustapaaminen. Tällöin käytiin läpi projektin tausta, tavoitteet, resurssit ja toimijat. Osa työskentelystä koostui lähitapaamisista ja osa verkkotyöskentelystä.

Heti alussa projektin käyttöön luotiin oma verkkosivusto. Opettajat työskentelivät verkkosivustolla ja tuottivat sinne materiaalia sekä yksilöllisesti, mutta ennen kaikkea yhteisöllisesti. Jokaisella opettajalla oli täydet muokkausoikeudet projektin verkkosivuston teksteihin. Tämä teki mahdolliseksi opettajien yhteisöllisen työskentelyn sekä yhteisen tiedon tuottamisen ja jakamisen.

Viisi osatehtävää

Verkkosivustolla työskentely oli jaettu viiteen osatehtävään, lähitapaamisiin sekä omaan työskentelyyn. Lähitapaamisten välillä pidettiin työpajoja, joissa opettajat itse kokeilivat sosiaalisen median välineiden käyttöä opetusteknologia-assistentin laatimien harjoitusten avulla. Näissä opettajat harjoittelivat keskenään virtuaaliluennon pitämistä ACP-verkkoneuvottelujärjestelmän avulla sekä luennoitsijan että opiskelijan rooleissa. Lisäksi he perehtyivät sosiaalisen median välineiden Google Sivustojen ja Google Dokumenttien käyttöön. VopKe-projektiin valittiin toteutustavaksi Google Sivustot.

- **Tehtävässä yksi** projektin käyttöön luodulla verkkosivustolla opettajat pohtivat virtuaaliopintojakson rakentamisen prosessia ja rakentamisen eri vaiheita: mitä asioita tulee suunnitella ennen opintojakson aloittamista, opintojakson alkuvaiheessa, opintojakson aikana, opintojakson loppuvaiheessa ja mitä tehdään opintojakson päättyttyä. Tavoitteena oli ottaa huomioon myös eri yhteistyötahot, kuten IT-palvelut, opintotoimisto ja virtuaaliammattikorkeakoulun yhteyshenkilö. Lopputuloksena syntyi koko opettajaryhmän yhteinen näkemys virtuaaliopintojakson rakentamisen eri vaiheista ja siinä huomioon otettavista asioista. Tämän jälkeen lopputuloksesta vielä keskusteltiin toisessa lähitapaamisessa.
- **Tehtävässä kaksi** opettaja joko yksin tai pareittain haastatteli sellaista kollegaa, jolla oli kokemusta virtuaaliopintojakson suunnittelusta ja toteuttamisesta. Haastattelun tavoitteena oli saada hyödyllisiä ideoita oman virtuaaliopintojakson suunnitteluun ja toteuttamiseen. Opettajista neljä haastatteli kokenutta verkkokurssien opettajaa. Haastattelusta tehtiin kooste, johon opettaja liitti mukaan myös omia ajatuksiaan ja ideoitaan virtuaaliopintojakson käytännön toteutuksesta. Kooste kirjoitettiin projektin verkkosivustolle. Toisena haastattelun vaihtoehtoisena tehtävänä oli tutustua verkkoyhteisöön ja laatia siitä kooste, johon opettaja liitti oppimastaan omia ajatuksiaan ja ideoitaan. Yksi opettaja tutustui sosiaalinen media oppimisen tukena eli [Sometu](#)-verkkoyhteisön sivustoon ja toinen opettaja perehtyi opettajille ja oppimateriaalin tuottajille suunnattuun [LeMill](#)-yhteisöpalvelun sivustoon sekä [Suomen eOppimiskeskus ry:n](#) verkkosivustoon. Myös näistä tehtiin koosteet projektin verkkosivustolle ja opituista asioista keskusteltiin yhdessä kolmannessa lähitapaamisessa.
- **Kolmantena tehtävänä** oli oman virtuaaliopintojakson suunnitteleminen. Luonnos esiteltiin kolmannessa lähitapaamisessa. Tässä yhteydessä pohdittiin sekä pedagogisia että tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämiseen liittyviä kysymyksiä. Jokaiselle opettajalle sovittiin henkilökohtaiseksi kehittämissuunnitelman kommentoijaksi toinen opettaja tästä projektista. Tämän jälkeen opettajat kommentoivat myös toistensa verkko-opintojaksojen luonnossuunnitelmia yhteisellä verkkosivustolla. Neljännessä lähitapaamisessa opettajat esittelivät edelleen kehitetyt opintojaksosuunnitelmaansa. Tavoitteeksi asetettiin, että kehittämissuunnitelma olisi valmiina yhteisellä verkkosivustolla kuukauden kuluttua ensimmäisen luonnoksen esittämisen jälkeen.
- **Neljäntenä tehtävänä** oli jakaa projektin omalla verkkosivustolla ideoita muille projektiin osallistujille. Ideat olivat linkkejä, viitteitä artikkeleihin tai kirjoihin, tietoa hyvistä wikeistä, blogeista tai verkkoyhteisöistä.
- **Viidennessä tehtävässä** jokainen esitteli valmiin virtuaaliopintojaksonsa kehittämissuunnitelman. Tämän jälkeen projekti päättyi päätöstapaamiseen joulukuussa 2009. VopKe-projektin malli on esitetty kuviossa 1.



KUVIO 1. Virtuaaliopintojen kehittämisprojektin (VopKe) toteutus

Tuloksena viisi virtuaalista opintojaksoa

Projektin tuloksena syntyi nopealla aikataululla viisi konkreettisesti toteutettua virtuaalista opintojaksoa: yksilö työyhteisössä, affärskommunikation, hallinto-oikeus, tietokone laitteistot sekä sisäinen tarkastus. Projektin tuloksena

syntyi myös opinnäytetyö [\[8\] \(#cite-text-0-11\)](#) aiheesta Tieto- ja viestintäteknikat virtuaaliopintojaksojen kehittämisessä.

Projekti kokosi työskentelemään yhdessä erilaisten aineiden opettajia yli tyypillisten koulutusohjelmaraajojen ja ainerajojen. Huomionarvoista oli myös se, että projektissa työskennelleet opettajat eivät olleet pääsääntöisesti tietotekniikan opettajia.

Lisäksi Oamkiin saatiin kokemusta toimintamallista, jota voidaan hyödyntää tulevaisuudessa henkilöstön yhteisöllisessä oppimisessa. VopKe-projektin sivustolla on paljon käyttökelpoista materiaalia seuraavien virtuaaliopintojaksojen suunnittelemiseksi. Sen pohjalta voi tehdä koosteen tai rungon, jota hyödynnetään aina uuden verkko-opintojakson tekemisessä. Suunnittelijan mielestä [\[7\] \(#cite-text-0-10\)](#) on kuitenkin tärkeää, että opettaja saa projektin jälkeen vertaistukea virtuaaliopintojakson rakentamisen aikana. Mukana voi olla esimerkiksi mentorina toinen verkossa opettanut opettaja tai joku muu pedagoginen tukihenkilö, jonka kanssa voi käydä suunnitelman läpi ja katsoa mahdolliset kehittämiskohtat.

Projektin päättymisen jälkeen opintojaksoja on toteutettu joka vuosi verkossa. Lisäksi oppimisalustaa on muutettu tarpeen mukaan. Tällä hetkellä käytössä ovat Google Sites ja Optima. Verkkototeutukset ovat tulleet osaksi vuosittaista opintojaksotarjontaa.

Johtopäätöksiä

Keskeistä projektin onnistumiselle oli johdon tuki sekä suunnitelmallisuus. Jokaiselle opettajalle oli varattu tavanomaisen opintojaksoresurssin lisäksi työaika virtuaalisen opintojakson kehittämiseen, projektiryhmän tapaamisiin ja yhdessä työskentelyyn. Projektin etenemisen kannalta oli oleellisen tärkeää, että hankkeen suunnittelijalla oli pedagoginen ja teknologinen koulutus sekä osaaminen.

Tietoteknisen tuen tarve ei pääty projektin loppumiseen. Kun opintojaksojen käytännön toteutus alkoi projektin päättymisen jälkeen, haasteeksi muodostui kurssiympäristön konkreettinen tekninen rakentaminen. Apu tuli projektissa mukana olleelta tietotekniikan opettajalta, joka auttoi rakentamaan teknisesti kurssien oppimisympäristöt. On syytä tuoda esille, että useampaan kertaan näitä opintojaksoja opettaneelle opettajalle tulee yhä vastaan tietoteknisiä haasteita. Niihin ammattiaineen opettaja tarvitsee tietoteknistä tukea, jotta hän pystyy toteuttamaan opintojakson opiskelijan kannalta hyvin.

VopKe-projekti on esimerkki yhteisöllisestä oppimisesta uusien virtuaaliopintojaksojen rakentamisessa sekä siitä, miten omaa työtä voi kehittää tehokkaasti yhteistyöllä. Pienryhmänä tehtävä kehitystyö kannustaa uusien menetelmien käyttöönottoon verkko-opetuksessa, lisää oman työn hallintaa sekä edistää opettajien yhteisöllisyyttä.

Lähteet

- [^][ab](#) Auvinen, P. 2006. Ammattikorkeakoulun opettajan työn muutos 1992 - 2010. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun 10-vuotisjuhlaseminaari 18.1.2006. Hakupäivä 27.11.2012 <http://www2.kyamk.fi/dl/Juhlaseminaari06/Auvinen180106.pdf>
- [^]Luukkainen, O. 2000. Opettaja vuonna 2010. Opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen ennakointihankkeen (Opepro) selvitys 15. Loppuraportti. Opetushallitus. Helsinki: Hakapaino.
- [^]Leinonen, A-M. 2008. Ammatillinen opettajuus kansallisessa verkko-opetuksen kehittämishankkeessa. Hakupäivä 27.11.2012. <http://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-7360-9>
- [^]Senge, P. M. 1993. The Fifth Discipline: the Art and Practice of the Learning Organization. London: Century Business.
- [^][abcd](#) Savonmäki, P. 2007. Opettajien kollegiaalinen yhteistyö ammattikorkeakoulussa. Koulutuksen tutkimuslaitos. Tutkimuksia 23. Jyväskylä. Hakupäivä 27.11.2012 <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/37746/T023.pdf?sequence=1>
- [^]llola, H., Kotila, H. & Nikander, L. 2009. Yhteisöllisyys opettajan työn rajapinnoilla. Teoksessa A. Töytäri-Nyrhinen (toim.) Suunnannäyttäjät - Uusia avauksia ammattikorkeakouluopettajien työhön. Haaga-Helia kehittämisraportteja 4. Helsinki. Hakupäivä 27.11.2012. <http://www.haaga-helia.fi/fi/palvelut-ja-yhteistyö/julkaisut...>
- [^][ab](#) Runtti, H. Suunnittelija, Oulun seudun ammattikorkeakoulu, Liiketalouden yksikkö. 2012. Henkilöhaastattelu 8.6.2012. Tekijöiden hallussa.
- [^]Vetämäjärvi, A. 2010. Virtuaaliopintojaksojen kehittäminen: tieto- ja viestintäteknikan näkökulma. Opinnäytetyö. Oulu: Oulun seudun ammattikorkeakoulu, Liiketalouden yksikkö.

